

KAMU ÖZEL
ORTAKLIĞI PROJE
FİNANSMAN
SİSTEMİNE FİNANS
SEKTÖRÜNÜN
BAKIŞI

TÜRKİYE BANKASI

Proje Finansmanı

- ✓ Ekonomik amacı bir varlığın elde edilmesi ya da finansmanı ve tek geri ödeme kaynağı projenin/işin yarattığı nakit olan kredilerdir.

Proje Finansmanlarının Klasik Ticari Nitelikli Kredilerden Farkı

- ✓ Orta-uzun vadeli
- ✓ Geri ödemenin teminatı projenin nakit akışları ve sözleşmelerle getirilen ek hükümlerdir.
- ✓ Kredi kullanım tutarı projenin nakit akışı ile ilişkilidir.
- ✓ Görece kısa vadeli
- ✓ Geri ödemenin teminatı şirketin tüm varlığıdır.
- ✓ Kredi kullanım tutarı borçlunun kredibilitesi ile ilişkilidir.

Proje Finansmanı Taleplerinin Değerlendirilmesi

- ✓ Mali faktörler
- ✓ Ekonomik faktörler
  - ✓ Ekonomideki genel beklentiler
  - ✓ Sektörün özellikleri ve beklentiler
  - ✓ Politik ve sosyal ekonomik gelişmeler
- ✓ Tarafların moralitesi

Proje Derecelendirmesi Kararına Esas Olan Faktörler

- ✓ Nakit Akışı
  - ✓ İç Verimlilik
  - ✓ Borç Servisi Karşılama Gücü
  - ✓ Risk Unsurları ve Kontrolü
  - ✓ Değişik Senaryolarda Gözlem
- ✓ Sermaye Kalitesi
  - ✓ Yeterlilik
  - ✓ Kalite
- ✓ Projenin Teknik Yeterliliği
  - ✓ Yerinde İnceleme Raporları
  - ✓ Teknoloji

Proje Derecelendirmesi Kararına Esas Olan Faktörler - II

- ✓ Yasal Deęerlendirme
  - ✓ Mevzuata Uygunluk
- ✓ Sektör ve Piyasa Deęerlendirmesi
  - ✓ Pazar Analizi
  - ✓ Rekabet Gücü
- ✓ Proje Şirketinin Yeterliliği
  - ✓ Sektördeki İtibarı
  - ✓ Mali Performans
  - ✓ Teknik Yeterlilik
  - ✓ Yönetimde Etkinlik
- ✓ Yönetimin Yetkinlięi

Standart Proje Finansmanında Bankaların Başlıca Talepleri

- ✓ İş Planı
- ✓ Fizibilite Raporu
  - ✓ Teknik
  - ✓ Finansal
- ✓ Sponsor Firmaların Kredi Değerliliğine İlişkin Bilgi ve Belgeler

Proje Finansmanlarında Riskler

- ✓ Direkt proje riski
- ✓ Yürütme ve kurumsal risk
- ✓ Makro-ekonomik risk
- ✓ Çevresel risk

Proje Finansmanlarında Teminat ve Garantiler

- ✓ Bankalar açısından projenin hayata geçirilmesi ve sürdürülebilirliği için alım / fiyat / miktar garantisi tüm projeler için zorunlu olmamakla birlikte önemlidir.
- ✓ Ayrıca, sağlanacak finansmanın teminatı olarak nakit akışlarının temliki, ipotek, ve rehin en çok kullanılan enstrümanlardır.

Türkiye’de Proje Finansmanları

- ✓ T.C. Hazine Müsteşarlığı’nın direkt borçlusunu olduğu projeler
- ✓ T.C. Hazine Müsteşarlığı’nın garantör olduğu projeler
- ✓ Yap-İşlet, Yap-İşlet-Devret, İmtiyaz Hakkı Devri, Lisans Devri vb. işbirlikleri vasıtasıyla özel sektörün yapım ve işletme tecrübesinin çok sayıdaki kamu yatırımında realize edildiği projeler

Kamu-Özel Sektör Ortaklıkları

- ✓ Kamu sektörünün ve özel sektörün riskleri, yönetim kapasitelerini göz önüne alarak paylaştıkları ve özel kesimin sağladığı fonlarla kamusal bir hizmetin yerine getirilmesi hususunda imzaladıkları anlaşmalardır.

Risk Paylaşımının Amacı

- ✓ Risklerin ve işlem maliyetlerinin azaltılması

Proje toplam maliyetinin azaltılması

- ✓ Projedeki tarafların proje süresince rasyonel ve basiretli davranmalarının teşvik edilmesi

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının Uluslararası Piyasalarda Gelişimi-1

- ✓ İngiltere bu konuda öncüdür.
  - ✓ İngiltere’de 1990’ların başından itibaren kullanılmaktadır.
  - ✓ Piyasa bugün milyarlarca İngiliz Sterlini değerinde olup, projeler yol yapımı ve hastanelerden atık su tesisleri ve yol ışıklandırmaya kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.
  - ✓ Yenilikler sadece proje çeşitlerinde değil işlem yapılarında ve ödeme mekanizmalarında görülmektedir.
  - ✓ Bankalar ve sponsorlar deneyim arttıkça daha çok risk almaktadırlar.

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının Uluslararası Piyasalarda Gelişimi-2

- ✓ Diğer Avrupa ülkelerine ve dünyaya yayılması
  - ✓ İngiltere'deki başarı ve devlet bütçe harcamalarını kontrol altına alma gereksinimi bu kavrama olan ilginin Avrupa'da, Uzakdoğu'da ve Kuzey Amerika'da artmasına neden olmuştur.
  - ✓ Diğer aktif ülkeler arasında İspanya, Fransa, Hollanda, İrlanda, Ortadoğu, Kanada, Çin ve Avustralya yer almaktadır.

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarında Temel Amaçlar -1

- ✓ Projelerinin yükünü özel sektörle paylaşmak suretiyle ek bir bütçe yükü doğurmadan yatırımları geliştirmek
- ✓ Proje risklerini ayrıştırarak, değişik riskleri en uygun taraflara dağıtmak yoluyla risklerin paylaşılması
- ✓ Projenin yönetiminde ve yapımında etkin maliyet yönetiminin sağlanması

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarında Temel Amaçlar -2

- ✓ Altyapı ve hizmet sektörünün gelişiminin hızlandırılması
- ✓ Büyük sermaye harcamaları yerine kullanım için harcama yapılması
- ✓ Gayri kabili veya sınırlı rücu esasına dayalı finansman yoluyla özel sektör ortakları için risklerin sınırlandırılması

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının En Sık Kullanıldığı Alanlar

- ✓ Enerji / Baraj /Santral
- ✓ Karayolları / Havalimanları / Demiryolları
- ✓ Savunma
- ✓ Belediyelerin alt yapı sistemleri
- ✓ Doğalgaz alt yapıları
- ✓ Su ve atık su tesisleri
- ✓ Hastane/Okul

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının Sağladığı Avantajlar

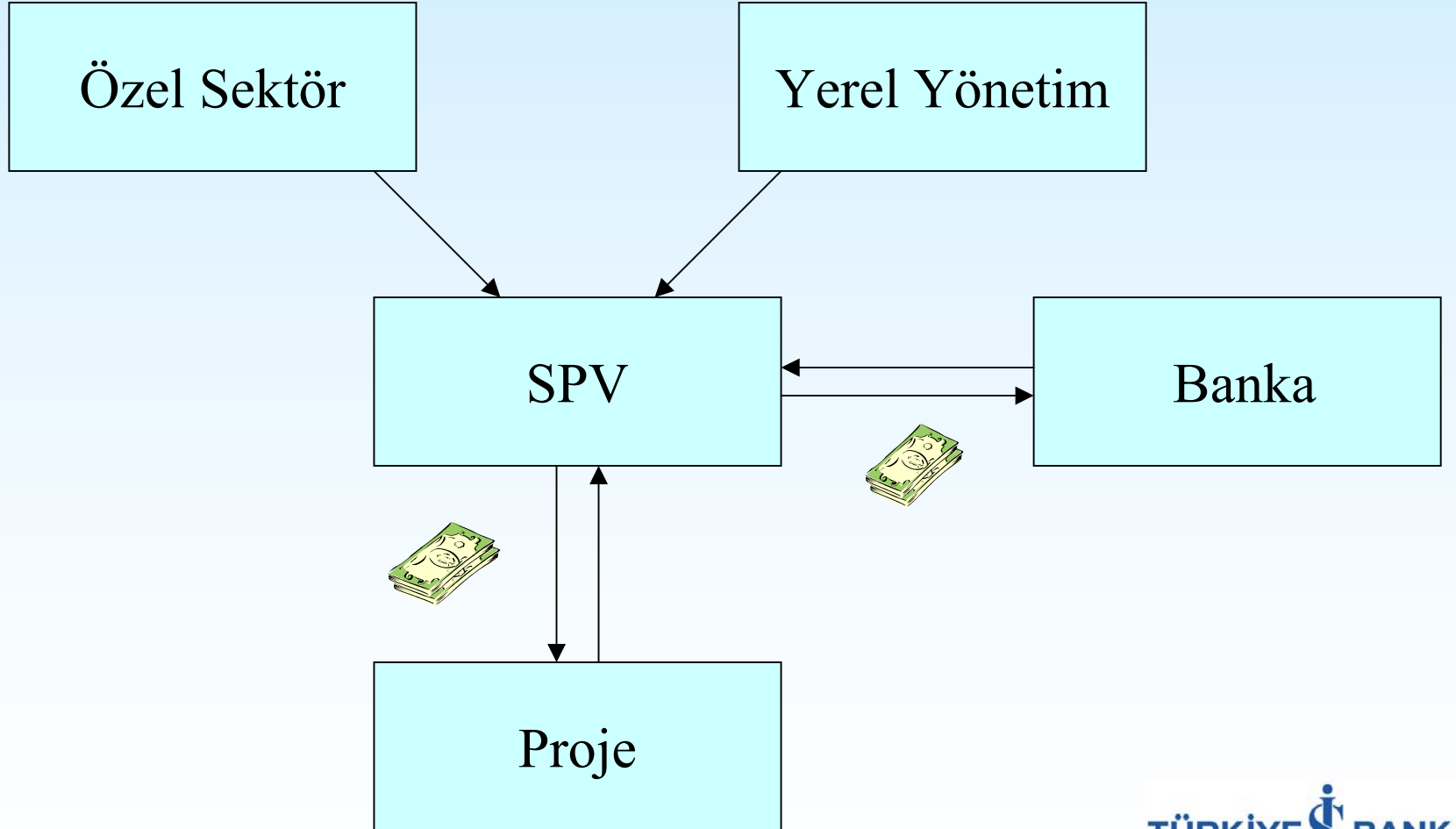
- ✓ Hizmetlerin daha hızlı temin edilmesi
- ✓ Genelde kamu kesiminin sahip olmadığı özelleşmiş iş becerilerine ve fonlara erişim
- ✓ Maliyet paylaşımı
- ✓ Nakit akımlarının ve risklerin paylaşımı
- ✓ Yeni vergi kazançlarının yaratılması
- ✓ Kamu kesimi ile özel sektör arasında iyi niyete ve güvene dayalı bir ilişkinin kurulması

- ✓ Kamu özel ortaklığı;
    - ✓ İhtiyaçlara uygun ölçekte projeler seçilmesini,
    - ✓ Projelerin öngörülen süre ve maliyet ile tamamlanmasını,
    - ✓ İhalelerde serbest rekabet ortam içerisinde en düşük maliyet ve en yüksek faydayı birlikte karşılayan seçeneğin dikkate alınmasını
- sağlamaktadır.

Kamu Özel Sektör Ortaklığı Proje Finansman Sisteminde Başarının Anahtarları

- ✓ Kamu özel ortaklığının başarılı bir şekilde hayata geçirilmesinde;
  - ✓ özel sektörde katılımıyla oluşturulmuş bir ulusal politikanın,
  - ✓ bu politikaya uygun bir hukuki çerçevenin,
  - ✓ tüm bu süreci yönetecek ve gerekli koordinasyonu sağlayarak geliştirecek bir idari yapının varlığıönem taşımaktadır.

Kamu Özel Sektör Ortaklıklarının Finansmanı

Finansman Kaynakları

- ✓ Bankaların Kendi Kaynakları
  - ✓ Sendikasyon, seküritizasyon ve diğer ikili anlaşmalar ile sağlanan fonlar
- ✓ Bono Piyasaları
- ✓ Avrupa Yatırım Bankası
- ✓ Çok Taraflı Kuruluşlar

Mevcut sorunlar

- ✓ Yerel yönetimlerin gelirinin kamu geliri sayılması nedeniyle temlik alınamaması
- ✓ Yerel yönetimlerin kamu malı niteliğindeki varlıklarına el konulamaması
- ✓ Kamu özel sektör ortaklıklarında tarafların (kamu-özel-banka) farklı hukuki düzenlemelere tabi olması nedeniyle tüm tarafların haklarını koruyan ve doğru risk paylaşımına imkan veren düzenlemelerin eksikliği

Kamu Özel Sektör Ortaklığındaki Taraflara Öneriler

- ✓ Mali tablolarıda şeffaflık
- ✓ Fizibilite raporlarının borç servisinin karşılanabilirliğindeki ikna kabiliyeti
- ✓ Projelere ilişkin müşavirlik hizmetlerinin desteklenmesi
- ✓ Bankacılık sektöründeki sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemeler çerçevesinde firmaların risk yönetimi prensipleri doğrultusunda yapılanmaları

Genel Deęerlendirme

- ✓ Ekonomik konjonktürdeki iyileşme ile birlikte,
  - ✓ Risk ölçümlerinin sağlıklı yürütülmesi,
  - ✓ Hukuki düzenlemelerin hızla hayata geçirilmesi,
- kaydıyla özellikle sermaye yapısı güçlü bankaların kamu özel sektör ortaklığı projelerine zamanla daha fazla kaynak ayırmaları beklenmektedir.

Proje finansmanı konusunda ayrıntılı bilgi için iletişim bilgileri:

Murat Bilgiç

Bölge Müdürü

Türkiye İş Bankası A.Ş.

Kurumsal Krediler Müdürlüğü

Tel: 0 212 3162008

Faks: 0 212 3160955-56

E-mail: Murat.Bilgic@isbank.com.tr

Bu dokümandaki bilgiler Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin güvenilir olduğuna inandığı kaynaklardan temin edilmiş olmakla birlikte doğruluğu garanti edilemez. Bu doküman sadece bilgi amaçlı olarak sunulmuştur. Bu dokümandaki bilgilerin kullanımından doğabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş hiçbir surette sorumlu tutulamaz. Bu doküman üçüncü kişilerce çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.